

el te. de Flaçà de Cfl. (xxiii, 174). Jo havia especulat que una expressió originària *La Torre de Campestre*, hagués estat mal entesa com *la Torre de can Presta* i fos abreujada en *La Torre d'en Presta*, d'on el nom del futur Balneari. Caldria admetre que en les disputes per a la propietat d'aquestes aigües curatives, una família havia adoptat aquest nom nascut d'un metaplasme. Però és un procés ben rebuscat, del qual les dades del Llibre Roig em fan incrèdul.

Prevera, V. Roca P. Pri, Beni-, V. Benipri

PRIMER

Com a component de NLL sembla mancat d'explicació clara: *La Consella* i riuet de *Prat-primer* a l'Obaga d'Andorra, provinent de *Tramesaigues* (afl. esq. de la Valira, prop d'Andorra la Vella) (*prapprimé*, 1952, Ll q, 98, M.Chevalier, *L'Andorre*, p.93) es deu referir als primers prats que es donen a pasturar després de l'hivern, mentre que més tard han de pujar a l'alta muntanya, per trobar-hi herba fresca (*E.T.C.* II, 21). Quelcom d'això pogueren recordar els qui fixaren el nom de Santa Eulàlia de *Riuprimer*, poble de la Plana de Vic, 5 k. a l'O. de la ciutat, però «Riu Primer», fou allí sobretot un eufemisme en lloc de *Riu Merder* (nom del que passa per Vic, provinent d'allà) (veg. l'art. supra dedicat al tipus *Merdançar*, *Merdàs* etc.), si bé el nom eufèmic ja apareix els anys 1332-39. (altres vegades disfressat com *R. Meritabilis* (a. 944, *Dipl.Cat.Vic.* 191 §224).

PRINCIPI

Gran mas i antiga «quadra» amb església, a l'alta Garrotxa, situat a la collada, per on es comunica l'alta vall de la Muga, amb les fondalades garrotxenques, entre el Coll Roig i el Puig de *Bassegoda*, pertanyent al mun. d'aquest nom. Oït: «a *prənsipi*» II-1932, al Molí de St. Aniol, «a *prinsipi*» II-1932 en el mateix (exc. 456 i 162). Com que l'esglesia era sufragània de la parròquia de Ribelles, també ho he vist escrit i anomenat «A Principi de Ribelles», i és perquè allí comença cap a l'O. l'àrea d'aquesta vasta parròquia i alhora també acabava allí a prop el Comtat de Besalú.

MENC. ANT. 871: «*collis Principii* en la llista d'afrontació de Sant Aniol d'Aguja, citat entremig del *Montis Bassegoti* i Talaixà (*MarcaH.*, c.975; *Hist.Lgd.* II 368; *Cat.Car.* II, 177.9); 947: in *Principio* (Alart, *Cart.Rouss.* 18); 1315: St. Vicens de *Pre<n>cipi* (*BABL* IV, 470); 1362: Sti. Vicenii de *principi* (Alsius, *Nomencl.*).

Fa un paper en la guerra de 1795 contra la República francesa: El Baró de Maldà conta que han pas-

sat 400 miquelets per Besalú i coll de *Principi*.

I se'n parla sovint a *La Punyalada* de Mrn. Vayreda, i en els *Croquis Pirinencs* de Massó i Torrents.

Surt també aquest nom en docs. rossellonesos dels SS.IX i X, però aquí sembla tractar-se d'un NP, coincident amb aquest només per l'origen. Abans de 878: «de Patre illorum *Principio*» (Abadal, *Eixalada*, p.152); 949: un lloc pròxim a la ciutat d'Elna «campum q. v. de *Principio* --- alium affr. cum campus qui fuit de *Principio*» (Moreau, VII, 200).

És clar que en llatí fou derivat de *princeps*. Ocasí per notar que el NL empordanès Pont del *Príncep*, te. Sta. Llogaia, o a prop, l'anomenen popularment allí «del *prínsa*» (oït sovint des de 1958). Potser li ve el nom d'un príncep francès (o a qui es parlava en francès; ¿per ventura el Príncep de Viana, d'educació més francesa que aragonesa?). Tampoc sé de quina es tracta en el nom de la finca *La Princesa* de St. Joan d'Alacant (xx, 159.19, '16x'25).

PRIORAT

En el terreny onomàstic, ha servit per designar diversos llocs, i demarcacions que depenien d'un prior eclesiàstic: el *Priorat de Sta.Oliva* a. 1741, el Priorat de Terrassa a. 1742. També localitats concretes que depenien d'un priorat, p. ex. a l'alt Berguedà: «Quadra del *Priorat*: de l'abat de Sent Jachme de Frontanyà», 1359 (*CoDoACA* XII, 68). Coll del *Priorat* a la frontera entre Vallespir i Empordà, 490 alt., i poc més d'un k. a l'O. de Bellaguarda (enq. de Morellàs i Riunoguers (xxiv)).

Preeminent el *Priorat de Scala Dei*, del monestir o Cartoixa de *Scala Dei* en te. de La Morera de Montsant, ja famós i poderós, c. 1300, el Priorat del qual aviat es va convertir en nom de la comarca, enclosa entre el CpTarr., Les Garrigues i la Ribera d'Ebre. No ens cal ací donar-ne notícies històriques, que es troben fàcilment en les Geografies i Històries del país; veg. també Iglésias-Santasusagna *Guies* I i II, 17-18 etc. El concepte popular de l'extensió de la comarca, ha variat bastant en el país, i generalment no arriba a tota l'amplitud que se li ha donat en la Divisió Comarcal fixada per la Generalitat el 1933, que convé i és digna de mantenir-se definitivament. Però les respostes locals són bon índici de l'eixamplament històric progressiu; veg. espt. el que recull J.M. Espinàs, en el seu llibre *Viatge al Priorat*. A mi l'inf. dels Torms (1936, II, 511ss.) em deia «ací són 'Les Garrigues', Margalef és la punta del Priorat; *Cabassers* diuen que és Priorat però encara no ho és ben bé, *Gratallops* sí que ja és dins el rovell d'ou del Priorat, després hi ha La Morera, Falset i fins Porrera ---». A la Vilella Alta (XII, 81): «comprèn ací amb La Morera, La Cartoixa, Gratallops, Torroja, Porrera,